

شیخ طوسی
پیشوای عالمان
شیعی

■ تألیف

مهدی کمپانی زارع

www.ketab.ir

سرشناسه: کمپانی زارع، مهدی، ۱۳۵۹-
عنوان: نام پدیدآور: شیخ طوسی: پیشوای عالمان شیعی / مهدی کمپانی زارع.
مشخصات نشر: تهران: انتشارات وایا، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری: ۱۵۲ ص؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س م.
فروست: وایا ۱۸؛ مشاهیر ۴.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۶۷۳-۷۰۹ ریال: ۱۰۰۰۰.
وضعیت فهرست‌دهی: ف. ا.
موضوع: طوسی، محمد بن حسن، ۳۸۵ - ۴۶۰ ق.
موضوع: مجتهدان و علما - سرگذشت‌نامه
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۵ ک ۸۱۰۰/۱۰۰۰
رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۸۹۹
شماره کتابشناسی ملی: ۴۱۳۴۲۳۱

- عنوان: شیخ طوسی، پیشوای عالمان شیعی
- تألیف: مهدی کمپانی زارع
- طراح جلد: حسن کریمزاده
- مدیر فنی و ناظر چاپ: انوشه صادقی آزاد
- صفحه‌آرا: الهام آهویی
- ناشر: وایا
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۶۷۳-۷۰۹
- نوبت چاپ: اول / بهار ۱۳۹۵
- شمارگان: ۵۰۰ نسخه
- بها: ۱۵۰۰۰۰ ریال
- چاپخانه: نقره آبی
- آدرس الکترونیکی: vaya.pub@gmail.com

■ فهرست مطالب

- پیشگفتار ۷
- فصل اول: سیری در زندگی شیخ طوسی ۹
- تولد در طوس ۱۱
- مهاجرت به بغداد ۱۲
- حضور در مجلس درس علمای بزرگ بغداد ۱۶
- یافتن زعامت شیعیان ۲۱
- ناامنی بغداد و مهاجرت به نجف ۲۸
- فرزندان شیخ طوسی ۳۱
- فصل دوم: کتاب‌ها و جایگاه علمی شیخ طوسی ۳۳
- نگاهی فهرست‌وار به آثار و تالیفات شیخ طوسی ۳۵
- جایگاه علمی شیخ طوسی ۳۷

۴۳	■ فصل سوم: علم کلام در آثار شیخ طوسی
۴۵	- علم کلام و جایگاه آن نزد شیخ طوسی
۴۷	الف) توحید باری تعالی
۶۰	ب) رویت الهی
۶۷	ج) نبوت
۷۰	د) امامت و مسائل پیرامون آن
۷۳	ه) غیبت حضرت مهدی (عج)
۷۹	و) زندگی پس از مرگ (معاد)
۸۳	ز) شاعت
۸۵	ح) حسن و قبح افعال
۸۷	ط) بداء
۸۸	ی) رجعت
۹۱	ک) جبر و اختیار
۹۵	■ فصل چهارم: میراث شیخ طوسی در تفسیر قرآن
۹۷	- جایگاه تفسیر التبیان شیخ طوسی در تاریخ تفسیر
۱۰۴	۱) تحریف ناپذیری قرآن
۱۰۷	۲) تفسیر به رأی و نقد شیخ طوسی
۱۰۹	۳) اعجاز قرآن
۱۱۳	■ فصل پنجم: میراث شیخ طوسی در علم حدیث
۱۱۵	- تهذیب الاحکام و الاستبصار و علل نگارش آن
۱۲۰	- الامالی شیخ طوسی
۱۲۰	- شناخت رجال حدیث
۱۲۵	■ فصل ششم: شیخ طوسی پیشوای مجتهدان
۱۳۳	■ فصل هفتم: میراث شیخ طوسی در ادعیه و زیارات
۱۴۱	■ نمایه ها
۱۴۱	۱. کسان
۱۴۵	۲. کتاب ها و رساله ها
۱۴۷	■ منابع و مآخذ

پیشگفتار

بی‌شک یکی از پیشگامان و پیشروان اندیشه دینی در جهان تشیع، شیخ محمد طوسی است. بزرگان شیعه او را «رخ الطائفه» خوانده‌اند و همواره شخصیت و آثارش را ستوده و مورد تدقیق و تحلیل قرار داده‌اند. او گام‌هایی را برای احیا و حفظ موارث اسلامی و شیعی برداشته که پیش از وی در برخی موارد بی‌نظیر و در بعضی موارد، کم‌نظیر بوده است. تفسیری چون *التبیان فی تفسیر القرآن* و *آبایی بآب حیات* و *المبسوط فی فقه الامامیه* از جمله آثار بی‌مانند در جهان تشیع تا زمان اوست. کتاب‌هایی چون *التهذیب و الاستبصار* در علم حدیث و *مصباح المتهجد* در ادعیه و زیارات از آثار کم‌نظیر شیخ طوسی است. او در عمری متجاوز از هفتاد سال از خراسان تا بغداد و از بغداد تا نجف به حجازی جز احیای اسلام و تشیع و حفظ میراث معصومان علیهم‌السلام نیاندیشید و از آن است که پس از هزار سال، وقتی از او سخن می‌گوییم، قلبمان از محبت و حرمت به او آکنده می‌شود و عجزاً خود را وامدار او می‌یابیم. شیخ، کشتی‌ای را می‌مانست که در سال‌های پایان عمر در ساحل امن مضجع پاک امیرالمؤمنین علیه‌السلام آرام گرفت و چه آرامی که از همان لحظه‌های نخست در این شهر نیز کاری جز تعلیم و ترویج دانش اهل بیت علیهم‌السلام نداشت و همو بود که حوزه نخبه پرور نجف را بنا گذاشت و باقیه صالحه‌ای برای خود باقی گذاشت که تا صبح قیامت برای وی رحمت و رضوان الهی را به دنبال دارد.

ما شیعیان مدیون شیخ طوسی‌ایم و باید به هر صورت، دین خود را به این عالم صالح ادا کنیم. اهل قلم با نوشتن ادای دین می‌کنند، هر چند حق چون اویی، برتر از گفتار و نوشتار

است. خداوند متعال چندی است که به صاحب این قلم توفیق داده که با شیخ طوسی انس و الفتی بیابد و آثار قلمی او را در مطالعه بگیرد و محصول این مطالعات تاکنون دو کتاب شیخ طوسی و تفسیر تبیان و نیز طوسی پژوهی بوده است. البته در کتاب دوم از مشارکت برخی محققان این حوزه بهره‌مند بوده‌ام.

اثر حاضر، چکیده و خلاصه‌ای از مطالعات این جانب متناسب با حوصله بشر امروز به قصد معرفی دانشمندی شگفت است. این اثر، همان بحر در کوزه است به قصد رفع تشنگی و معلوم است که دریانوشان بایستی توقع دریا از کوزه نداشته باشند. رجای واثق دارم که خداوند و ولیای او در این اثر کوچک، به دیده رحمت می‌نگرند و همه کسانی را که با واسطه و بی‌واسطه در شکل‌گیری آن دخالت داشته‌اند، مورد عنایت خود قرار می‌دهند.

حافظ و صار مستطاب الله دعا یا رب دعای خسته دلان مستجاب کن

مهدی کمپانی‌زارع

زمستان ۱۳۹۴ خورشیدی